

(23६) “कूङ् शब्दे” (VI-तुदादि:-1401. अक.सेद. आत्म.)

कुटादिः । [अ]

‘अव्यक्तशब्दे कवते, कुवते त्वार्तशब्दने । कौतीति शब्दमात्रे स्यात्—’

(श्लो-23) इति देवः ।

कावकः-विका,	कावकः विका,	¹ चूकूषकः-षिका,	चोकूयकः-यिका ;
² कुविता-त्री,	कावयिता-त्री,	चुकूषिता-त्री,	चोकूयिता-त्री ;
—	कावयन्-न्ती,	कावयिष्यन्-न्ती-ती ;	—
³ कुवमानः, ^A	कावयमानः,	चुकूषमाणः,	चोकूयमानः ;
कुविष्यमाणः,	कावयिष्यमाणः,	चुकूषिष्यमाणः,	⁴ चुकावयिष्यमाणः,
			चोकूयिष्यमाणः ;

⁵कूः-कुवो-कुवः ;

^Aआकूतम्-⁶कूतम्-तः, कावितम्, चुकूषितः, चुकावयितः, चोकूयितः-तवान् ;

कुवः, ⁷कुवनः, कावः, चुकूषुः, चुकावयिषुः, चोकुवः ;

कुवितव्यम्, कावयितव्यम्, चुकूषितव्यम्, चोकूयितव्यम् ;

कुवनीयम्, कावनीयम्, चुकूषणीयम्, चोकूयनीयम् ;

⁸कूयम्, ⁹अवश्यकाव्यम्, काव्यम्, चुकूष्यम्, चोकूय्यम् ;

ईषत्कुवः दुष्कुवः-सुकुवः ;

[अ] ‘कूङ् शब्दे’ (199) इति धातोः कैयटहरदत्तादिमतानुसारेण पाठमेवोऽयम् ।

1. ‘इको झल्’ (1-2-9) इति सनः क्तिवम् । ‘सनि प्रहणुहोश्च’ (7-2-12) इति इणिणिवेधः ।

2. ‘गाङ्कुटादिभ्योऽङिणन्ति’ (1-2-1) इति क्तिवाङ्गुणाभावः । ‘अन्वि श्नु—’ (6-4-77) इत्युवच् ।

3. ‘तुदादिभ्यः शः’ (3-1-77) इति शः । शस्य क्तिवादङ्गस्योवच् ।

4. णिच्यव आदेशो न स्यात् क्तिवे कर्तव्ये—‘पुयण्जि—’ इति ज्ञापकात् ; तस्मादभ्यासे उकारश्रवणम् ।

5. प्रथमैकवचने सुप्रत्ययस्य रुत्वे विसर्गः ।

6. ‘अयुक्ः किति’ (7-2-11) इतीणिणिवेधः । एवं क्त्वायामपि । क्तिच्यप्येवमेव ।

7. ‘चलनशब्दार्थादिकर्मकाद्युच्’ (3-2-148) इति ताच्छीलिको युच् ।

8. कुटादित्वप्रयुक्तङ्गिदङ्गावाङ्गुणो न ।

9. ‘ओरावश्यके’ (3-1-125) इति ण्यत् ।

^A. ‘नूत्या किं भयधूतविद्वत्तुवलोके तदा तद्ध्रुव-

त्कोदङ्गं कुवमानमैशं दलितं भोजेष्टराकृतवत् ॥’ धा. का. 2-82.